

***Створення системи ранньої
комплексної допомоги дітям
з особливими освітніми
потребами в Україні.***

Віра Ремажевська, канд.пед.наук, доцент,
директор НРЦ “Левеня”, м.Львів

Втручання чи допомога?

- **У 90-х роках минулого століття багатьма країнами світу були розроблені програмні документи з раннього втручання (ранньої допомоги). Ці документи внесли зміни до системного підходу до реабілітаційних послуг, що надавали дітям з ООП. В цих документах йшлося про те, що рання допомога повинна бути забезпечена кожній дитині від народження до 3-х (в деяких країнах до 6-ти) років.**

- **Характер ранньої допомоги залежав від віку дитини. Немовлята отримували допомогу, в основному, вдома. По мірі дорослішання, коли здорові діти починали відвідувати дошкільні установи, діти з ООП отримували допомогу в центрах денного перебування або в спеціальних центрах раннього дитинства. Супровід дітей з ООП здійснювався до початку шкільного навчання.**

ЧОМУ? ДЛЯ ЧОГО?

- ✓ У дитячий садок поступають діти з 3-ох років і спеціальним педагогам доводиться займатись корекцією вторинних відхилень, які вже сформовані у дітей цього віку.
- ✓ Залишились без спеціальної педагогічної допомоги діти дошкільного віку зі складними порушеннями.
- ✓ Сім'ї дітей, що мають порушення, не отримують цілеспрямованої систематичної педагогічної допомоги і не можуть своєчасно і кваліфіковано включитися у процес виховання і розвитку дитини.

- ✓ Батьки, що пережили тяжку стресову ситуацію, яка викликана народженням дитини з інвалідністю, тривалий період часу залишаються вдома в умовах штучної соціальної ізоляції, що позначається негативно на їх психічному стані.
- ✓ Діти з “незначними” проблемами (так звана група ризику), батьки яких недооцінюють наслідки порушень психофізичного розвитку, взагалі не отримують необхідної корекційної допомоги; внаслідок цього спостерігаються негативні тенденції у загальному розвитку та навчанні таких дітей.

- ✓ Зростає кількість дітей зі складними, комплексними порушеннями в розвитку або з полісенсорними порушеннями.
- ✓ Діагностика пізнавальних можливостей дітей з комплексними порушеннями є складною і вимагає довготривалого спостереження за дитиною в умовах спеціального навчання і виховання.

МРІЯ ЧИ РЕАЛЬНІСТЬ?

- 1996 рік – перші кроки в створенні служби ранньої допомоги «Левеня»
- 2008 рік - завдання Міністерства освіти і науки України розробити модель ранньої допомоги дітям з важкими порушеннями зору.
- 2010 рік – Міжнародна конференція.
- 2018 рік – семінар з Асоціацією працівників дошкільної освіти
- Далі.....

Недоношеність є однією з основних сучасних причин порушень психофізичного розвитку дітей. Найважливішим завданням неонатологів та інших медичних спеціалістів має стати своєчасне виявлення ранніх стадій хвороб та їх лікування, що дає можливість уникнути глибокої інвалідності. Діагностика таких порушень потребує відповідної сучасної апаратури та відповідних навичок лікарів.

За останній час ми спостерігаємо різкий ріст кількості дітей раннього віку зі складними порушеннями психофізичного розвитку з різних областей України, які приїждять у Львів в НРЦ “Левеня” з метою комплексної діагностики і корекції.

У 90-ті також були визначені основні принципи ранньої допомоги:

- *Принцип розвитку*
- *Принцип взаємодії*
- *Принцип включення сім'ї*
- *Принцип загального характеру втручання (допомоги)*
- *Принцип реалізації ранньої допомоги у ігровій діяльності*
- *Принцип інклюзії*

Принцип розвитку.

Більшість дітей розвивається у відповідності до певної логічної послідовності, відповідно до якої на кожному етапі розвитку у дитини формуються нові психічні утворення.

Цінність даного принципу полягає в тому, що він забезпечує загальне бачення розвитку дитини і повинен бути врахований при складанні корекційної індивідуальної програми.

Принцип взаємодії.

- Діти раннього і молодшого дошкільного віку не здатні набувати нових знань і вмінь в ізоляції.*
- Дитина не може навчатись самотійно.*

Принцип включення сім'ї

Члени команди ЦРД повинні враховувати ресурси, проблеми, цінності, очікування і побажання членів сім'ї при складанні програми реабілітації.

Послуги ранньої допомоги повинні забезпечити вирішення саме тих проблем, що найбільше турбують членів сім'ї.

Принцип загального характеру допомоги

- Основним методом роботи з сім'єю є навчання матері (або близької особи) основним методикам раннього виховання і корекції.
- Допомога сім'ї має переслідувати головну мету – допомогти родині справитись з ситуацією, що виникла, та розвиток дитини.

Принцип реалізації ранньої допомоги у ігровій діяльності

- Гра –це робота дитини. Навички, що формуються в умовах гри, легше систематизуються, ніж навички, сформовані шляхом виконання прямих інструкцій.

Принцип інклюзії

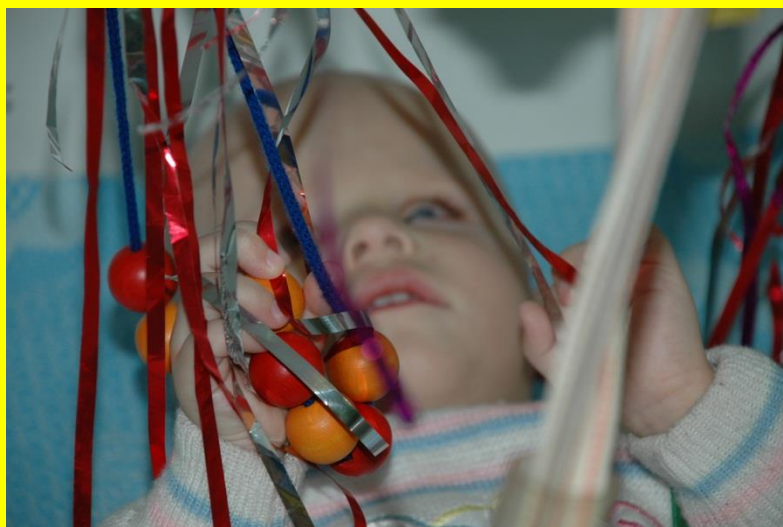
Основою цього принципу є концепція про те, що дитина з ООП і певним рівнем розвитку, вчиться і розвивається успішніше, якщо в неї є можливість спілкування з сім'єю і суспільством.

Оцінка розвитку дітей має проводитись лонгітудно та охоплювати всі функціональні системи, а також вміння і навички.

І вивчення, і організація реабілітації передбачають обов'язковий командний підхід, де батьки – члени команди!

Діагностична робота не передує роботі корекційній, а є обов'язковою її складовою. Саме тому первинне обстеження дитини має проводитися командою спеціалістів в ігровій формі в присутності батьків.

Головним завданням працівників центру ранньої допомоги є побудова або відновлення стосунків батьків і дитини з особливими освітніми потребами, а також

- **Зменшення часового розриву між постановкою медичного діагнозу і наданням конкретної комплексної корекційної допомоги;**
- **Максимальне включення найближчого оточення, зокрема батьків, братів та сестер, в процес корекції порушень розвитку та виховання дитини;**
- **Навчання баченню позитивних змін у поведінці дитини, а не проблем розвитку;**
- **Недопущення тяжкої інвалідизації.**

Програма індивідуального супроводу дитини з ООП розробляється командою на консилиумі НРЦ після попередньої роботи з аналізу проблем дитини, діагностики її розвитку, колегіального обговорення можливих причин проблем і шляхів їх корекції.

Аналіз діяльності “Левеня” щодо розробки індивідуального освітньо-реабілітаційного маршруту для дитини з ООП показав, що це дієвий засіб досягнення запланованого результату.

Якість комунікації = якості життя

Комунікація визначає рівень розвитку пізнання. Кожній дитині має бути визначена “своя” програма розвитку, запропонований “індивідуальний набір” послуг

- Після отримання ранньої комплексної допомоги більше 25% дітей з важкими порушеннями зору готові до навчання в звичайному дошкільному закладі.
- 22-річний досвід експериментальної діяльності у навчально-реабілітаційному центрі «Левеня» (м.Львів) свідчить, що надання спеціальної допомоги дитині в ранньому віці у 87% випадків формує стійкі позитивні тенденції у стані зору та загальному розвитку.
- Попередження виникнення складних вторинних відхилень у розвитку дитини внаслідок тяжкої зорової патології призводить до суттєво кращого життєвого прогнозу, потенційної можливості успішної інтеграції такої дитини в середовище здорових однолітків.

*Яким світ буде завтра, вирішує те, що ми
робимо сьогодні*

